

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Aduersùs Magdeburgenses Centuriatores pro Canonibus Apostolorum, & Epistolis Decretalibus Pontificum Apostolicorum, Libri Quinq[ue]

Torres, Francisco de

Coloniae, 1573

VD16 T 1629

Cap. I. Responsio ad accusationem doctrinae de sacerdotio externo in epistola secunda Anacleti: & quomodò scripturam Moysis & Pauli negare cogantur, qui relicto tantùm spirituali sacerdotium reale, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29685

nē defendit: immò imprudentiores sunt priscis, qui, vt sanctus Irenæus in libro 3. ait, cum ex scripturis arguuntur, in accusationē conuertuntur ipsarum scripturarū, quali nō rectē habeant, neq; sint ex autoritate: (hoc iam noui hæretici ex parte fecerunt, epistolam Iacobi, & Iudæ, & ad Hebræos, & quosdam alios libros canonicos negantes) & quia sint (inquiunt) variè dictæ: & quia non possit ex his inueniri veritas ab ijs, qui nesciunt traditionem. non enim per literas traditam esse illam, sed per viuam vocem. hæc hæretici illi, qui quidē prophetarū hic, licet mala eis mens esset. Nos ergò permanentes in ijs, quæ didicimus, & credita sunt nobis, scientes à quibus didicimus, sicut Apostolus de Timotheo scripsit, pergemus deinceps respondere ad reliqua, quæ in doctrinam epistolarum Magdeburgenses produxerunt: & quia scripturas flagitant, scripturas, vt hætenus fecimus, proferemus, cum ea traditione facientes, quæ sine scripto per viuam vocem à sanctis Apostolis & eorum successoribus, relicta tanquàm depositum semper in ecclesia fideliter custodita est. dabimusq; operam, vt nihil eorū, quæ in doctrinam isti obijciunt, dissimulemus, non tam eorum falsam doctrinam refellentes, quàm ea quæ vera est, quæq; in his epistolis, secundum scripturas traditur, quantum satis esse videatur, confirmantes. nō enim de dogmatibus nostris omnia, quæ dici possent, propositum est dicere, sed quæ ad institutum nostrum, id est, ad defensionem epistolarum sufficiant, vt quoad fieri possit, appareat, adiuuante Deo, operarios nos esse inconfutibiles, rectē tractantes verbum veritatis. Vtinàm hoc cum vbere fructu, aut aliquo saltem paruo eorum, qui indigent, faciamus.

Responsio ad accusationem doctrinæ de sacerdotio externo in epistola secunda Anacleti: & quomodo scripturam Moysis & Pauli negare cogatur, qui relicto tantum spirituali, sacerdotium reale, externum & visibile in nouo testamento negat. item de spirituali sacerdotio simul cum externo in veteri testamento: & in quo situm sit discrimen veteris & noui testamenti, & responsio ex scriptura Pauli ad ea, quæ Lutherani & Calviniani contra sacrificium verum, externum & visibile, ex epistola ad Hebræos obijciunt.

Cap. 1.

ERgò vt aggrediamur caput de doctrina, ita enim inscripserūt, postremo (inquiunt) nœui & manifestæ corruptelæ sanæ doctrinæ in his reperiuntur. Primùm enim discrimen veteris & noui testamenti tollitur Anacleti epistol. 2. vbi sacerdotium, cuius author Petrus sit, perindè vt in veteri testamento statuitur: & ad Mosais leges de Purificatione, & alijs rebus pij obligantur, cum tamen lex & Prophetæ vsque ad Ioannem durent: & in nouo testamento non sit externum, sed tantum spirituale sacerdotium,

dotium, commune omnibus Christi fidelibus, 1. Pet. 2. & Heb. 9.]

Hactenus Magdeburgen. Quia nos in nouo testamento sacerdotium visibile & externum habemus, vt Iudæi item visibile & externum sacerdotiū in vetere testamento habebant: idcirco discrimen veteris & noui testamenti à nobis ablatum putant, non intelligentes, quod dicunt, contra scripturā, de qua se iactant, dicere. Dicite mihi Magdeburgēses, interrogabo enim vos, qui typos legis nescitis, similiter atque Paulus Galatas interrogat, qui allegorias legis ignorabant: Legem non legistis dicentem in Exodo: Inspice, & fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est? Neque Paulum hoc interpretantem, cum loquens de sacerdotibus veteris testamenti, munera secundum legem offerentibus. Qui (inquit) exemplari & umbræ celestium deseruiunt, sicut responsum est Moyfi, cum cōsummaret tabernaculum: Vide, omnia facito secundum exemplar, quod tibi ostensum est in monte. Quod si sacerdotes exemplari & umbræ celestium deseruiabant: igitur & quæ offerbantur, & qui offerbant in vetere testamento, typi erant eorum, quæ offeruntur, & qui offerunt in ecclesia noui testamenti, quæ est quædam Hierusalem cælestis, vt Apostolus Paulus in epistola ad Hebræos vocat. vnde idem cælestia vocat, quæ in ecclesia fiunt, cum ait in eadem epistola: Necessè est ergo exemplaria cælestiū, id est, vetera his mundari victimis, scilicet carnalibus: ipsa autem cælestia, id est, ea quæ sunt ecclesie nostræ, melioribus hostijs, hoc est, spiritualibus, mundari: illa enim suprema, quæ magis propriè supercælestia dicuntur, non indigent mundari. Igitur qui negant in nouo testamento sacerdotium externum & visibile offerentium Deo externa & visibilia munera, simul negant exemplar fuisse sacerdotium veteris testamenti, idque contra scripturam Moyfis & Pauli. Quod si dicāt, hoc enim respōdebūt, sacerdotium vetus exemplar fuisse sacerdotij Christi, qui est sacerdos in æternum secundum ordinē Melchisedec, idque satis esse: verum quidem illud prius est, scilicet sacerdotiū vetus exemplar fuisse sacerdotij Christi: sed non hoc satis est. aliud enim est, sacerdotium: aliud, ministerium sacerdotij. Sacerdotium quidem secundum ordinem Melchisedec, vnum est, sicut vna item hostia illius sacerdotij: & huius sacerdotij, atque huius hostiæ Christus est nunc minister, & Dominus: & non minister solum, neque ministerio visibili super terram, sicut in lege sacerdos solū erat minister sacerdotij veteris, & visibili ministerio: & sicut sunt sacerdotes noui testamenti, ministri tantum sacerdotij & sacrificij Christi. Quare si verum est, quod Paulus ait: Vetera transferūt, ecce facta sunt omnia noua: necessè est, vt etiam ministerium noui sacerdotij, quod sit ministerium tantum, illi veteri successerit, quod erat similiter ministerium tantum, alioqui non omnia facta sint noua, quod est scripturam Apostoli negare. Sunt igitur necessarij in nouo testamento sacerdotes, qui sint ministri tantum sacerdotij Christi, & corporis Christi, de quibus prophetauit Esa. c. 61. cum ait, Vos autem sacerdotes Dñi vocabimini: & λειτουργοι, id est, ministri Dei nostri.

Exod. 25.

Heb. 8.

Heb. 9.

Heb. 12.

Heb. 9.

Scripturā negant Magde. cū sacerdotiū externum & visibile negāt.

Interani non discernunt sacerdotiū Christi à ministerio sacerdotij eius, neque ministeriū Christi, à ministerio hominum. 2. Cor. 5.

nostri. quod quidem intelligendū esse necessariò secundū literam, de nouo testamento, & sacerdotibus eius, copiosè in libris de hierarchicis ordinationibus ministrorum ecclesiæ catholicæ, demonstrauimus: ad sacerdotium autē commune spirituale tantū, & internum omnium Christianorum, nō pertinet, neq; pertinere potest sacerdotium liturgicum, id est, ministeriale, quod ad offerendum & supplicandum pro populo institutū est. Hoc enim significat vis verbi λατρευτήρ. Ac rursū idē Apostolus, & clariū adhuc in eadem epistola ad Heb. c. 10. Vmbram, inquit, habebat lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum. Etenim si ipsas imagines rerū habet nouum testamētum, quarum imaginum umbras vetus lex habebat, sunt ergò super terram in nouo testamento veræ imagines veterum sacerdotum, tanquā in umbrarum: at quemadmodū noui testamenti sacerdotes, illorum veterum sacerdotum tanquā umbrarum imagines essent, nisi extrinsecus apparerent, vt illæ veteres umbræ apparebant? quomodò (inquam) in nouo testamento, externi illius sacerdotij typici & umbratilis, imago esset aliqua specialis & propria visibilis, si tantū spirituales hostias in adspectabiles, id est, non cadentes sub sensum oculorū, offerremus, quod est alioqui omnium Christianorum commune? non enim negamus sacerdotium spirituale tantū, commune omnium Christianorum, sed hoc nō est imago illius typici externi, & specialis in vetere testamento sacerdotij, cuius erāt sacrificia externa & adspectabilia. Erat alioqui in veteri testamento spirituale quoq; & commune omnium Iudæorum sacerdotium: immò prius dictum est illis in Exodo cap. 19. Eritis mihi populus acquisitionis, regale sacerdotium, gens sancta, quod illis quidem omnibus ex circūcisione spiritualiter conueniebat. lex enim spiritualis erat, sicut Apostolus ait. Volebatq; Deus, vt essent omnes populus *περιούσιος*, id est, electus, sicut Symmachus interpretatus est, qui corpora sua exhiberent Deo hostiam viuentem, sicut Apostolus ait, & serua iustitiæ in sanctificatione: atque ita fierent regale sacerdotium, gens sancta, quod quia per obedientiam spirituales mandatorum Dei fit, idcirco non simpliciter hoc dixit, Eritis mihi: sed sic. Si audieritis vocē meam, & custodieritis pactum meum, eritis mihi, & quæ sequuntur. Quare cum sacerdotium spirituale & commune non solum sit in nouo testamēto, sed antecesserit quoq; in vetere, licet sit in nouo ad perfectionem adductum per circūcisionem spiritualem cordis, & emundationem sordium non carnis, sed consciētiae in baptismo: necessariò relinquatur, vt externi illius & specialis sacerdotij in vetere testamento, quod umbram habebat, imago sit alterum sacerdotium in nouo, cuius ministerium sit externum & visibile super terram: quale non est ministerium sacerdotij Christi in cælo: aut umbra illa vetus carebit imagine rei, cōtra scripturam Apostoli. Iam ne videtis Magdeburgēses, quemadmodū non tollat discrimen veteris & noui testamēti pontifex Anacletus, cum tradit, vt Aaron primus in lege sacerdotale nomen accepit, his enim verbis vtitur, sic post

Negantes externū noui testamēti sacerdotium, quid ultra aduersus Moysen ac Paulū negent.

Sacerdotium, quod qualem ad quid habet at aut nō habeat habitudinem.

Exod. 19.

Quō ad oēs hereticos pertinet secundū legem sacerdotium spirituale

Quid differat sacerdotiū spirituale noui testamēti, à sacerdotiū spirituale veteris.

Que testamēti veteris um-

E e e Christum

*branecessario
requirat ima-
ginem sibi re-
spondentem in
nouo.*

*Euidens Cōs-
mentū Magd.*

*Obseruatio lo-
corum Augu-
stini de discri-
mine veteris
& noui testas-
menti.*

*Commentum
Magd. de dis-
crimine vete-
ris & noui te-
stamenti.*

Christum Dñm à Petro sacerdotalis cœpit ordo: quia ipsi primo pōtifica-
tus in ecclesia Christi datus est, dicente Dño: Tu es Petrus, & super hanc pe-
tram &c. Immodò vos Euangelium & Pauli scripturam negatis, qui in nouo
testamento sacerdotium externum speciale tollitis: & vt peccatum pecca-
to addatis, fingitis, à nobis fieri authorem sacerdotij in nouo testamēto Pe-
trum. sic enim scripsistis, de epistola Anacleti loquentes, Vbi sacerdotium,
cuius author Petrus sit, perindè vt in vetere testamento statuitur. Vestrū,
inquam, est hoc commentum: Sacerdotij enim noui testamenti author est
Christus, non Petrus: vt veteris sacerdotij nō Aaron, neq; Moyses, sed Deus
fuit author. Sic enim scripsit Anacletus, vt iterū repetam: Post Christū
Dñm à Petro cœpit sacerdotalis ordo, quia ipsi primo pontificatus in ec-
clesia Christi datus est, dicente Dño ad eum: Tu es Petrus, & super hanc pe-
tram ædificabo ecclesiam meam. An hoc est facere Petrum authorē sacer-
dotij? Sed vrgeamus adhuc hoc, quod falsò obijcitis. Cū enim dicitis,
qui ponit in nouo testamento sacerdotium visibile & externū, tollere eum
discrimen veteris & noui testamēti: sic dicitis, quasi hoc inter vetus &
nouum testamentum distet, quòd in vetere omnia sint externa & visibilia, in
nouo verò nihil. Ergò nec in nouo testamento baptisma erit externum ex
spiritu sancto & aqua visibili, q̄a in vetere testamento erant baptismata ex-
terna, licet vmbra tantū haberent, & non ipsam imaginem rei: aut si est
baptisma externum in nouo testamento, quòd hactenū non negatis: ergò
non est discrimen veteris & noui testamenti positum in externo, & non ex-
terno. Nec enim, (ait August. in libro de spiritu & litera cap. 13.) quia nō ha-
bet lex fidei, opera veterum sacramentorum, circuncisionis videlicet atq;
cæterorum, idèd non sunt opera, quæ habet in sacramentis suis huic iam
tempori cōgruis. Et ibidèd cap. 19. & 20. Propter veteris, inquit, hominis
noxam, quæ per legem iubentem & minantem minimè sanabatur, dicitur
illud, testamentum vetus: hoc autem nouum, propter nouitatem spiritūs,
quæ hominem nouum sanat à vitio vetustatis. Item libro secundo contra
aduersarium legis & Prophetarum: Multum est enim, inquit, & nimis lon-
gum, cuncta colligere, quæ in hanc sententiam beatus Apostolus dicit, legē
distinguens à gratia, quòd illa in tantum bona sit, vt bona iubeat: hæc in tā-
tum, vt bona conferat. Et contra Faustum: Ipsa, inquit, lex per Moysen da-
ta est, gratia & veritas per Iesum Christum facta est: vt data indulgētia pec-
catorum, quòd præceptum erat, ex Dei dono custodiretur: Veritas autem,
vt ablata obseruatione vmbra, quòd promissum erat, ex Dei fide præ-
sentaretur. Hæc & alia huiusmodi multa, multis in locis de differentia ve-
teris & noui testamenti Augustinus. Magdeburgenses verò noui doctores
Germaniæ, discrimen veteris & noui testamenti esse somniant, quòd in ve-
terè testamento fuerit sacerdotium externum, cuius initium fuit Aaron: in
nouo verò nullum sit sacerdotium, præter commune & spirituale, id est,
præter sacerdotium ex baptismo: (sic enim vocat beatus Hieronymus) in
quo,

quo, sicut Apostolica cōstitutio lib. 3. Clemētis ait, Non fiunt, qui baptizā-
 tur, sacerdotes ex ordinatiōe, sed fiūt à Christo Christiani, regale sacerdo-
 tium, gens sancta. Vt enim antea sacerdotes & reges capite vngentur, sic
 qui baptizantur, capite vnguntur. Si quis verò ab istis quærat, quomodò
 hoc, quod dicunt, probent: respondent, 1. Petri 2. Sed videamus, quid ibi
 scriptum sit, vnde hoc probare volunt. Vos autem (inquit) genus electum,
 regale sacerdotium, gēs sancta, populus acquisitionis: cum hoc, vt antè dixi,
 prius Hebræis dictū sit, Quæcunq; enim (sicut Apostolus ait) lex loquitur,
 ijs, qui sunt sub lege, loquitur: si vos, Magdeburgen. contra nos hac autho-
 ritate probare potestis, solum sacerdotium commune & spirituale ex ba-
 ptismo, esse in nouo testamento: ergò eadem nos autoritate contra vos,
 ac multo etiam magis, probare possumus, solum quoque sacerdotiū com-
 mune & spirituale ex circuncisione, in vetere testamento fuisse: siquidem
 prius illis hoc dictum est, quàm nobis. At hoc non concedetis, vt in vetere
 testamento solum commune sacerdotium ex circuncisione fuerit, ac non
 etiam speciale ex tribu Leuitica, externum ac visibile. Igitur nec in nouo
 testamento solum sacerdotium commune & spirituale esse, hac authorita-
 te probari potest. Vana igitur & absurda, vestra pbatio est, quæ ex hac au-
 thoritate beati Petri ducitur. Videamus alteram: Et Hebræorum (inquiūt)
 9. Nec hīc explicarunt, quomodò hac autoritate probarent, quod volūt.
 Sed nec opus fuit explicare. scimus enim omnes, quomodò ex hoc nono
 capite probare conentur, non esse sacerdotium externum & visibile; scilicet
 quo probare conantur, non esse sacrificium sanctam Eucharistiam. tol-
 le enim sacrificium, sublatum est sacerdotium. Paulus ergò, neq; per san-
 guinem, inquit, hircorum, aut vitulorum, sed per proprium sanguinē in-
 troiuit semel in sancta, æterna redemptione inuenta. & paulò pōst: Non
 enim in manufacta sancta Iesus introiuit exemplaria verorū, sed in ipsum
 cælum, vt appareat nunc vultui Dei pro nobis: nec vt sæpè offerat semet-
 ipsum, quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos in san-
 guine alieno: alioqui oportebat eum frequēter pati ab origine mundi: nūc
 autem semel in consummatione seculorum, ad destitutionem peccati, per
 hostiam suam apparuit. Hæc sunt, quæ in cap. 9. quod aduersus sacerdoti-
 um externum citant, ita intelligenda & interpretanda esse Lutherani & Cal-
 uiniani contra nos contendunt, quasi Apostolus (vt Caluini verbis vtar)
 tota disputatione contendat, non modò nulla alia esse sacrificia, sed vnum
 illud semel oblatum fuisse, nec amplius iterandum: Ità sentiunt isti, nul-
 la alia autoritate freti, præterquam sua, contra omnium Catholico-
 rum patrum sententiam, immò contra ipsum Apostolū, vt statim docebo.
 Hoc autem istos fallit, quòd neq; Pauli propositum, neque verba eius in-
 telligunt. non enim contendit Apostolus, vt Caluinus ait, nulla alia sacrifi-
 cia esse præter illud vnum in cruce semel factum, nec amplius iterandum,
 sed contendit potius, id quod maximè vtile & in primis necessariū erat do-

*Apostolica cō-
 stitutio de sa-
 cerdotio spiri-
 tuali omnium
 Christianorū*

Rom. 3.

*Quò Magd. re-
 darguatur, ex
 loco Petri 1. c.
 2. quo tentant
 probare solūm
 esse sacerdotiū
 spirituale, &
 nullum externa-
 rum.*

*Propositum
 Pauli in epist.
 ad Heb de hoc
 stia Christi.*

Ecc 2 cere,

Vnde ortus
error Luteran
orum, existi
māiū tolli a
Paulo sacer
dotium & sa
crificium ex
ecclesia.

Vbi, & quō
Paulus hostiā
ab oblatione
distinguat.

Heb. 12.

Malach. 1.

Heb. 7.
Modus obla
tionis hostiā
in celo alius
ab oblatione
in ecclesia.

cere, vt etiam eruditissim. author & optimus dogmatistes Ioannes Dama-
scenus in libello de communione corporis Christi, qui adhuc Græcè extat,
sensit, nō esse, nisi vnum corpus, quod in cruce oblatum est, & quod in cæ-
lo nunc offertur, & quod in ecclesia: quia vnum illud in cruce, perfectissi-
ma hostia fuit: ita vt alio corpore præter illud, non opus fuerit: sicut non
opus fuit alio sacerdote adducere per seipsum ad Deum præter Christum:
sed isti non distinxerūt (vnde eorum error ortum duxit) corpus oblatū, ab
oblatione: neq; rursus ab oblatione, modum oblationis: neq; sacerdotē per
seipsum adducentem ad Deum, à sacerdotibus adducentibus per Christū,
quæ omnia D. Paulus nō obscurè distinxit. Vnum itaq; corpus est, quod in
cruce oblatū est: & quod in cælo reuelata facie, & in propria specie glorio-
sa, semper pro nobis offertur: & quod in ecclesia relictū est nobis ad offe-
rēdum in mysterio sub specie panis & vini. sed indicemus, vbi Apostolus,
& quomodo hæc distinxerit, & notārit. Dicite mihi Magde. cum Paulus ait
cap. isto 9. quod contra nos citatis, Necessè est ergo, exemplaria quidē cæ-
lestium his mundari, ipsa autem cælestia melioribus hostijs: quæ sunt istæ
meliores hostiæ, quibus mundantur cælestia, id est, ea quæ ad ecclesiam nos-
tram pertinet, quæ est secundum Apostolum vna & eadem cum Hierusalē
cælesti, & si (vt Aug. coll. 3. contra Donatistas ait) aliter nunc est, aliter pos-
stea futura: (nisi fortè vultis, non super terram, sed in cælo ipso mundari
peccata) quæ, inquam, sunt istæ meliores hostiæ? Non enim sunt hostiæ spi-
rituales orationum & cultus rationalis, vt fortasse dicetis. Nō enim victi-
mæ illæ veteres, cum quibus has hostias cōparat Apostolus, & quibus me-
liores esse dicit, orationibus & cultu rationali carebāt, præsertim, cum san-
cti & spirituales sacerdotes, in lege quoq; sacrificarent. Restat igitur, cum
nō sit nisi vna hostia substantialis infinitæ virtutis, quæ Christi corpus est,
hac enim hostia mūdatur ecclesia Dei super terrā, vt necessariō hostias nu-
mero multitudinis vocet oblationes huius vnus hostiæ. vtrunq; enim si-
gnificat verbū Græcum *δωσία*, & victimā, quæ propriè dicitur *δύμα* & obla-
tionē, quæ etiā hostia dici solet, siue immolationē: sicut apud Latinos sacri-
ficiū interdum pro ipsa victima, q̄ immolatur: interdum pro actione ipsa
sacrificādi, accipitur. Distinguit igitur Paulus in ecclesia Dei, oblationē à
victima siue corpore oblato: & sacerdotiū externū in ea confitetur, siquidē
multas in ea oblatiōes ponit vnus corporis, quod scilicet à multis, immō
infinitis sacerdotibus ab ortu solis vsq; ad occasum, iuxta pphetiam Ma-
lachix, immolatur: & quod in cælo ab ipso cælesti ministro, eodemq; Dño,
p nobis Deo patri alio modo, nempe reuelata facie, offertur. Vnde statim
subiūgit: Nō enim in manufacta sancta Iesus introiit exemplaria verorū,
sed in ipsum cælū, vt appareat nūc vultui Dei pro nobis. sempiternū enim
habet sacerdotiū, sicut idē ait, semper viuens ad interpellandū pro nobis.
Modū itaq; oblationis, distinxit hīc Apostolus ab oblatiōe, q̄ in ecclesia fit,
eiusdē hostiæ in mysterio, cū dixit, Vt appareat nūc vultui Dei p nobis, De
hac

hac eadem oblatione in cælo dixerat paulò antè, Talem habemus pontificem, qui confedit in cælo, sanctorum minister & tabernaculi veri, quod *Heb. 8.* fixit Deus, & non homo. id est, qui confedit, vt ministerio offerendi sanctum tabernaculum corporis sui, quod spiritu Sancto Virgini superueniente conceptum est, fungeretur. vndè statim subiungit: Omnis enim pontifex ad offerendum munera & hostias constituitur. vndè necefsè est & hunc habere aliquid, quod offerat. habet scilicet illa sancta, quorum est *λατρουργος*, hoc enim verbo vsus est D. Paulus in hoc loco, id est, minister, ad offerendum, & supplicandum pro nobis. hæc enim est vis verbi. De his sanctis prophetauit Esaias, dicens: Dabo vobis sancta David fidelia. quod beatus Paulus in Actis Apost. de resurrectione corporis Christi interpretatus est: habet, inquam, illa sancta, & illud tabernaculum quod dixit, quæ humanitatem eius significant, cuius est Christus minister ad offerendum eam pro nobis, idem minister & Dominus sui sacrificij, & non sicut sacerdotes ecclesiæ, qui sunt ministri tantùm, non per seipfos ad Deum adducentes, sicut Christus, vt Apostolus de eo dicit, sed adducentes per Christum. vndè non sunt successores Christi, quod Lutherani per calumniam Catholicis obijciunt, quasi nos hoc dicamus, quod nunquam somniauimus. minister enim, si minister tantùm manet, non succedit, neque succedere potest Domino: Christus autem, vt iterùm dicam, sui sacrificij est non minister tantùm, sed minister simul & Dominus. Esse autem ministros tantùm, & quidem multos & vbiquè, non solùm non minuit gloriam Domini, sed auget eam, vt vel ratio ipsa naturalis nos docet. Rursus cùm Apostolus nõ multò post c. 10. ait, Voluntariè peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur hostia pro peccato, sed terribilis quædam expectatio iudicij, & ignis æmulatio. Quæram hoc loco ab istis, qui hæc nõ considerant, quænam ista hostia, quæ non relinquitur voluntariè peccantibus post acceptam notitiam veritatis, sed relinquitur non voluntariè peccantibus? Hoc enim necefsitas consequentiæ postulat. alioquì quorsùm voluntariè peccantes notasset Apostolus, nisi vt hos ab illis distingueret? ita vt his non relinqui, illis contrà relinqui, intelligeremus. nobis certè Apostolica traditio, quæ in ecclesia custoditur, satis interpretatur, qui sint isti voluntariè peccantes post acceptam notitiam veritatis, id est, post illuminationem baptismi, quibus non relinquitur hostia pro peccatis, ij scilicet *quos dicat Apost. voluntariè peccantes post acceptam notitiã veritatis, qui bus nõ relinquitur hostia pro peccatis. & quomodo traditio Apostolica sit interpretus huius loci.* quibus non relinquitur hostia pro peccatis, quia non offert pro eis, immò nec ab eis accipit oblationes. Vndè sanctus Timotheus Alexandrinus, vnus ex ijs S. patribus, qui concilio secundo post Nicenum interfuerunt, in proœmio narrationis miraculorum sancti Menæ Aegyptij, Hostiam ait mundam & incruentam offerri Deo in ecclesia quotidie *ἡσ ἐπιστορεφὴν καὶ μετανοιαρ πάντων τῶν πιστῶν*, id est, ad conuersionem & pœnitentiam omnium fidelium. Quòd si ad con-

Heb. 9.

uersionem & pœnitentiam omnium fidelium offertur, ergò ijs, quos ab-
 horrere à pœnitentia, & ab ea auersos esse ecclesia iudicat, & ob eam cau-
 sam eos excommunicat, non relinquitur huiusmodi oblatio hostiæ: ita vt
 qui pro eis offerat, iudicio ecclesiæ repugnet. Veruntamen etsi hostia my-
 sticè, id est, oblatio corporis Domini in mysterio, istis non relinquatur
 in ecclesia, relinquitur tamen hostia in cælo appàrens vultui Dei reuela-
 ta facie, & semper viuens ad interpellandum pro nobis omnibus, quan-
 diù in hac vita sumus. Nec enim desperata est salus excommunicati, tam-
 etsi non relinquitur ei super terram hostia: quæ ideò non relinquitur, vt
 spiritus eius, qui sic ab ecclesia sancta punitur, saluus sit in die Domini.
 Quare qui in cælo solùm λειτουργίαν corporis Domini relinquit, & corpus
 Domini relinquit in ecclesia λειτουργίαν, id est, sine ministerio offerendi
 illud, & supplicandi Deo per oblationem eius, scripturam Pauli negat, quæ
 dicendo non relinqui hostiam, in ecclesia scilicet, voluntariè peccantibus,
 simul docuit relinqui non voluntariè peccantibus. ex quo fit, vt necessa-
 riò ponendum sit sacerdotium externum & visibile in ecclesia, sicut visi-
 bilis est hostia, quæ offertur. Sed vt magis adhuc pateat, hoc, quod Aposto-
 lus ait, non relinqui iam hostiam voluntariè peccantibus post acceptam
 notitiam veritatis: necessariò intelligendum esse de hostia, quæ in memo-
 riam illius cruentæ, de qua antè differuerat, semper in domo Dei, quæ est
 ecclesia, offertur, in qua hostia non appàret Christus, sed velatus est, ex ipsi-
 us Apostoli verbis eliciamus. Dixerat enim in extrema parte cap. 9. Nunc
 autem semèl in consummatione seculorum ad destitutionem peccati per
 hostiam suã apparuit. Cùm autem dicit, apparuisse semèl per hostiã suam,
 de illa hostia dicit, quæ semèl oblata est in propria specie & forma, quam
 viderunt omnes, qui circumstabãt. hoc enim significat verbum πειφαίψαρα,
 de qua etiã hostia, per quã apparuit, dicit statim proximo c. Vna enim ob-
 latione consummauit in sempiternũ sanctificatos, quia scilicet semèl obla-
 tus est ad multorũ exhauriẽda peccata, siue ad destitutionẽ peccati, vt idem
 dixerat. hoc enim significat, consummãsse in sempiternũ sãctificatos, id est,
 perfecisse sanctificationem corporis, animæ & spiritus, auferendo pecca-
 ta. & rursus de huius hostiæ oblatione subiungit: Vbi autẽ horũ remissio,
 iam non est oblatio pro peccato. quia ad exhauriẽda peccata, semèl obla-
 tus est moriendo, sic enim dixit in fine c. 9. Et quemadmodũ statutum est
 hominibus semèl mori, post hoc autem iudicium, sic Christus semèl obla-
 tus est, scilicet moriendo. Quare cùm paulò post in eodẽ c. 10. dicẽdo, non
 relinqui hostiã voluntariè peccantibus post acceptam notitiã veritatis, si-
 mul docuerit secundũ cõsequentiã sermonis, relinqui hostiã nõ volun-
 tariè peccantibus, necesse est, vt loquatur de hostia, per quam non appàret
 nũc Christus. Hostia enim per quã apparuit, semèl facta est: & non amplius
 per eam apparebit, quia Christus iam non moritur. Hostia ergò, per quam
 offertur non apparendo, sed in mysterio & sub velo, est, de qua nunc Apo-
 stolu

Quomodo ex
 proprijs ver-
 bis Apostoli
 necessariò eli-
 ciatur, esse in
 ecclesia sacri-
 ficium exter-
 num & visi-
 bile.

stolus loquitur, quæ relinquitur non voluntariè peccâtibus: illa enim, per quam semel apparuit in cruce, nullis iam siue voluntariè, siue non voluntariè post noticiam veritatis peccantibus relinquitur: quia Christus vt semel pro omnibus mortuus est, ita nullis iam verè moritur, nisi representatiuè, siue commemoratiuè, sicut ait beatus Methodius martyr in symposio 10. virginum, quod fit in mysterio secundum institutionem Domini. Sed copiosorem confirmationem interpretationis huius loci de hostia, quæ non iam relinquitur voluntariè peccantibus post acceptam noticiam veritatis, immò totam explanationem partis c. 10. vnde incipit, fiduciam igitur habentes, ferè vsque ad extremum, quæ ad hanc hostiam pertinet, tum ex proposito Pauli, tum ex antecedentibus & consequentibus, tum ex proprietate verborum, & antiquorum patrum autoritate, & ex conuenientia sanctorum scripturarum, & traditione dogmatum ecclesiasticorum depromptam, in proprium de sacrificio incruento librum reseruamus: quem, si Dominus voluerit, aliquandò edemus. Satis nunc responsum sit ad cap. 9. epist. ad Heb. quod nobis contra sacerdotium externum & visibile idem Magdeb. obiecerunt, quòd videretur eis, tolli ibi ab Apostolo sacrificium externum & visibile. quo sublato, consequens esset, sublatum esse sacerdotium visibile. Nos verò docuimus, quemadmodum Paulus dicat, sacrificium incruentum relinqui in ecclesia non voluntariè peccantibus, quo relicto, necessè sit, relictum esse in ecclesia sacerdotium externum & visibile secundum doctrinam Apostoli. de quo sacerdotio qui plura ex scripturis sanctis desiderat, legat, si placet, duos quos de hierarchicis ordinationibus ministrorum ecclesie catholice contra schismaticas Lutheranorum ministrorum & Superintendentium vocaciones, nuper libros edidimus.

Defensio doctrine de libero arbitrio in epistola Clementis: quomodo consonet scriptura: & quomodo scriptura in mandatis de faciendis, coniungere soleat gratiam cum libertate voluntatis: & quomodo hanc consuetudinem sancti patres imitati sint, testimonio etiam ipsorum Magdeburgensium in centuria quarta in ijs, quæ de libero arbitrio ab antiquis scripta approbant: & de obseruatione consuetudinis scripturæ apud Philonem Alexandrinum, quando in scriptura tota potestas electionis nostræ Deo tribui videtur, & quando homini. Item explicatio Methodij martyris de libertate, quæ quomodo cum gratia Dei cohereat, exemplo aptissimo demonstrat.

Cap. 2.

DEinde (inquiunt) doctrina de libero arbitrio in Clementis epist. 1. & 3. & alijs corruptè proposita est. Voluntatis enim viribus tribuitur, non tantum velle, in rebus ad salutem pertinentibus, sed etiam perficere, & misericordiam consequi, cum tamen Deus sit, qui faciat vt velimus, & perficiamus &c. Tanta est Magdeburgensibus calumniandi libido, vt
ca libi.